

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kőszírók visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az ipari munkások kérvénye.

(K. Ö.) Az ujkori kereseti viszonyok a család gazdasági alapját megváltoztatták. Azelőtt a családfő, a férfi keresete képezte azt a gazdasági alapot, mellyel a családfő önmagát és családját fentartotta. Ma a férfi keresete már nem elég a család életszükségleteinek kielégítésére. Hanem szükséges, hogy az asszony és a gyermekek is kenyérkeresetre adják magukat. Szívesen megengedjük, hogy az asszony nem pusztán kedvtelésből, hanem életszükségletből áll be gyári munkásnak, lesz irodista, avagy áruházi árusítónővé.

Ez oly szociális jelenség, melyet eltagadni nem lehet, tehát számolni kell vele. Különösen pedig abból a szempontból, hogy az ipari munkások versenye a férfi munkával szemben indokolt-e, megengedhető-e és korlátozható-e?

A munkaviszonyok megbírálásánál egy főelvet kell szem előtt tartanunk. Ez a főelv a munka szabadságának elve. Közbevetőleg jegyezzük meg, hogy ezt az elvet éppen azok nem tisztelik, akiknek érdekében kellene, hogy érvényesüljön. Ugyanis jól tudjuk, hogy a szakszervezetek a kényszer sztrájkok szervezésével

éppen a munkaszabadság elvén ütnek rést. A munkaszabadság elvére helyezkedve, azt kell mondanunk, hogy a nőnek joga munkájához ott és akkor érvényesíteni, ahol és a mikor azt fizikai ereje és egyéb viszonyai figyelembe vétele mellett legelőnyösebben megteheti.

Van azonban egy másik nagyfontosságú elv is, melyet a nőnek az ipari munka alkalmaztatásánál figyelmen kívül nem hagyhatunk. Ez az elv a következő: A nő hivatása a család és az otthon. Régen elfogadott és mindazok által nagyrabecsült elv ez, akik a családban látják biztosítékát a nemzet fejlődésének.

Aktuálisá teszi fejtegetéseinket az a körülmény, hogy a napokban kerül a törvényhozás elé az ipari munkások éjjeli munkáját szabályozó törvényjavaslat. A törvényjavaslat lényegét illetően csak azt akarjuk megjegyezni, hogy a helyzet javít anélkül, hogy az ipar érdekeit kockáztassa. Az iparnak olcsó munkaerőre van szüksége, azért csak hadd tudjanak a nők a gyárakba, de az iparnak nem csak ma, hanem a beláthatatlan jövőben is szüksége van az olcsó munkaerőre, azért az ipari munkásnőt

annyira meg kell védeni, hogy fizikai erejét tovább is az ipar szolgálatába adhassa.

A munka szabadságát és a család védelmét tehát összhangzásba kell hozni. Azt mondjuk, hogy a nő ipari munkája a mai gazdasági viszonyok között annyiban indokolt, amennyiben az a családi élet érdekeivel ellentétben nincs. Figyelembe veendő az erkölcsi és egészségügyi szempontok is. Ebből következik, hogy az ipari munkások éjjeli munkájának nem lehetünk szószólói. A nők éjjeli munkája minden elgondolható családi érdekeknek ellene mond. Ellene mond a házastársi viszonyoknak, ellene a gyermeknevelésnek, ellene a nő erkölcsi életének és egészségének.

Magának az iparnak és államnak is csak ez lehet az érdeke, mert mindketlenek a gazdasági fejlődés szempontjából erős munkásokra van szükség. Honnét veszi az erős munkástörzst, ha a nőmunkásokat nem védi, akik vagy most, vagy a jövőben anyákká lesznek?

A férfimunkával szemben az ipari munkások munkája is csak annyiban indokolt, amennyiben az a családi élet hátrányára nincs.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ezüst kanalak.

Írta: Krasznai Irén.

Sietve ugrotta át a lépcsőket, pár perc alatt már fent volt a harmadik emeleten. Izgatottan húzta le már a lépcsőházaiban a keztyűjét s türelmetlenül toppantott, amikor első csengésre nem jött ki azonnal az anyja. Anyuskám, siessünk, félnyolc van már, tudod-e?

— Hány órára jön?

— Egynegyed kilenckor itt lesz. Most jött ki ő is velem együtt az irodából. Azt mondia, vacsorázni megy csak és azután ide jön.

A kis konyhában, mely ragyogott a tisztaságtól, már nem találtak semmi rendezni valót. Csak Emmi, akinek eszébe jutott, hogy valahol látta, valamelyik barátnőjénél, ahol nem volt előszoba — a takaréktűzhelyt szép tisztasággal letakarva, ezzel elvevén konyha jellegét és bizonyos előszobaszerű külszint adva a máskülönbben főzésre használt pici helyiségeknek.

A szobában meggyújtották a lámpát, az asztalra kézimunka terítőt tettek. A kis vaskályhában vendégváróan, barátságosan pattogott a tűz és míg Emmi kékszalagos fehér köntényét magára vette, anyja még egy utolsó

igazító simítást tett a kicsit ráncos olcsó ripsz ágyszerítőn és abroszon.

— Emmi nem is vacsorázol?

— Nem, édesanyám, nem tudok enni. Talán majd ha elment.

Es míg az anyja kiment, hogy a tea-főzőbe vizet hozzon, leült a kályha mellé. Nézte a lobogó lángnyelveket, a pirosokat, a kekeslilát, melyek szerelmesen ölelték át a karcsu fadarabok fehér testét, hogy aztán elhamvaszták és ne maradjon a nagy láng, vagy tűz nyomán csak szürke, alakatlan hamutömeg, anélkül a lángok hiába környékeznék újból. Okosabbak a sok csacsi lánynál és némán, szürkén meghúzódva a kályhában, vagy ahova onnan viszik őket, elfojtják még azt a pici kis szikrát is, ami a tűzből még megmaradt bennük.

Félig lehuajt szempillái alól álmódóva nézett végig a kicsi szobán. És boldog mosolygás ült ki az arcára, amikor eszébe jutott, hogy mindezt itt fogja hagyni. A sokszor megvarrott, agyonfoltozott, de hófehér csipkefüggönnyel, a kopott ripszterítőket és látta magát egy édes, kétszobás lakás csinos ebédlőjében, amint szerelmesen várja haza az urát. Az ő urát.

Megremegett még a gondolatára is e nagy boldogságnak. Öt éve már, tizenöt éves kora óta van a Meyer és Társa cég irodájában és az irodában eltöltött idő keservesen megtanítja

a magafajta fiatal, érző lelkű leányokat az életre.

A küzdelmes, szenvedéssel és megalázásokkal teli kemény élettel. Ötven forint fizetése volt és ebből, meg az anyjának negyvenöt forint nyugdíjából éltek ketten, csöndesen, szerényen. Ugy, hogy a fővárosban kilencvenöt forintból lehet élni. Összehuzódva, egyszerűen.

A leánykollégáit nem szerette. Folyton nevető, örökké jókedvű lányok voltak. Fiatalok, bolondosak és buták. Ő, akit csak az édesapja halála szakított meg gimnáziumi tanulmányában, nem szerette ezeket a leányokat, akik éppen azért, mert tudták az ő szellemfőlényét, irigyek és rosszakaratúak voltak hozzá. Ahol csak tehették sértették. A férfiak pedig az irodában, szívesen elbeszélgettek volna vele, de ő büszke és rátartó volt.

Józan, kicsit számító, de mégis helyes okoskodással úgy vélekedvén, hogy ezek a huszonhárom, huszonnégy éves fiúk az ő hatvanöt-hetven forintig menő fizetésükkel őt el nem vehetik. És hogy csak udvarotasson magának, léha flirtet üzve, ehhez sokkal komolyabb volt.

Két hónappal ezelőtt a főkönyvelő, akivel üzleti ügyben valami tárgyalni valója volt, a hivatalos dolgok elintézése után pár szót váltott még vele. Meglepte a leány értelmessége, okos felelete és egy hétig mindennap keresett valami

Április 8-ikán megnyílik
Kálmán és Kálmán

Egész éjtel francia és magyar konyha.
 Nagy Sándor-utca 4. szám.

Erdélyi Borozója

Kitünő erdélyi borkülönlegességek.
 Szolid és előzékeny kiszolgálás.

Fővárosi mintára,
 pazar eleganciával
 berendezve! □ □
 Nagy Sándor-utca 4. szám.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 4.

Berzeviczy Albert elnök negyed 11 órakor hívta meg az ülést.

Elnök bejelenti, hogy báró Lévay Lajos mentelmi ügyében az előkészítő eljárást megtették és indítványozza, hogy az összeférhetlenségi bizottság kisorsolása a husvéti szünet után, április 26-án történjék. Indítványozza, hogy a husvéti szünet e hó 9-én kezdődjék és 25-ig tartson.

Nadányi Gyula sürgős interpellációt jelentett be a *szudricsi* gör. kel. lelkész az iskolában követett magyarellenes eljárásáról és a bienei iskola magyar nyelvű tankönyvének eldobásáról.

Ujabb indemnitás.

Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be az 1911. évi első négy hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1910. évi XIX. törvény cikk hatályának az 1911. év június hó végéig való kiterjesztéséről.

Napirend előtt.

Moosary Sándor előadó, a szabadalmazható találmányoknak, a mintáknak és a védjegyeknek kiállításán való időleges oltalmáról szóló törvényjavaslatot ismerteti. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadja.

Napirend

a belügyi tárca

költségvetése.

Kun Béla: Blanár Béla tegnapi beszédével szemben a közigazgatás államosítása ellen beszélt. A városok függetlenségét meg kell védeni a nemzeti ellenállás érdekében. Fegyelmi ügyek intézésével megbízott közigazgatási bizottság elnöke a főispán, a kormánynak képviselője, s ez a tény a közigazgatást kormány kénye alá rendeli. Szmracsányi és Pongrácz között a tegnapi ülésen kifejtődött vitával kapcsolatban a választási visszaélésekről beszélt, általában megállapítja, hogy az Tisz-

féle és az 1905. választásokat felülmúlják az 1910-iki választások a kormányzat terrorizmusa tekintetében. Panaszodik arról, hogy a kormánypárt csendőrségsegítségével üldözte a szülő pártbíveit a választás alatt. A rendszer hibás s mivel a kormány részéről nem lát színdéket ennek megváltoztatására, a kormánynak bizalmatlanságot fejez ki Gyermekevédelem intenzívebbé tételét és tökéletesítését kívánja, a csecsemő védő intézmények és népszanatóriumok felállítását sürgeti. A kórbázis aktivitását kívánja. A Pool szerződés ellen a maga kormánya nevében tiltakozik. Beöthy László előadó beszédével polemizál a Szuhányi Ferenc beszédére reflektálva kijelenti, hogy a sajtó kinövéseit maga a tisztességes sajtó irtja ki s szükségesnek tartja a sajtó teljes függetlenségének megőrzését. A szabadgondolkodás, a gyülekezési jog mellett beszél. A belügyminiszter nem tesz eleget a közigazgatás sérelmeinek és hiányainak megszüntetéséért. Határozati javaslatot nyújt be a városok segélyének 3 millióról 4 millióra való felemelkedése érdekében.

Szünet után.

Lukács György szólal fel. Mielőtt szóhoz jutott volna általános kiáltozás tört ki.

— Gyerünk ne hallgassuk meg a darabot.

Erre az újságírók és sok képviselő eltávoztak a tereméből.

Kovácsi Kálmán a nemzetiségi kérdésről beszél. Az általános választói jogot ebből a szempontból kérosnak tartja.

Nadányi Gyula kéri a Házat, hogy bejegyzett interpellációját elhalaszthassa. A Ház az engedélyt megadja.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Mi lesz a bankszabadalommal? Po-

lónyi Géza holnap interpellációt terjeszt a pénzügyminiszterhez és a miniszterelnökhöz és megkérdi tőlük, mi az oka annak,

1. hogy a kormány nem tárgyalja a törrendházzal a közös bank szabadságának meghosszabbításáról szóló és a képviselőház által már elfogadott törvényjavaslatot? és

2. mi fog történni, ha az osztrák kormány nem lesz hajlandó a 14. §. alkalmazására?

A kormány nem fog felelni az interpellációra, hanem a miniszterelnök Bécsbe megy és ott érdemben fog tárgyalni Polónyi Géza kérdései felett.

A városi orvosok

a betegsegélyző pénztárnál.

Nagyvárad város jogügyi bizottsága, tegnap délután ülést tartott a városházán, **Thury** László dr. városi főügyész elnökléte alatt, a melyen jelen voltak: báró Szentkereszti Zsigmond, dr. Adorján Armin és dr. Döri István.

Első sorban a közadónak postatakarék-pénztári cheque utján való fizetéséről szóló szabályrendeletet vették tárgyalás alá s mivel jogi kérdés nincs benne, minden vita nélkül elfogadásra ajánlják.

Ezután **Pásztor** Ede indítványát vették tárgyalás alá, amelyben indítványozza, hogy a tisztiorvosok tiltassanak el a munkás betegpénztári orvosi állástól. Dr. Mayer László tisztifőorvos véleményes jelentése szerint a tisztiorvosok a magán gyakorlatról nem tilthatók el s a betegpénztári orvosi állás is ilyen magán gyakorlat. Felolvasták Komárommegye határozatát, amelyben eltiltja a tisztiorvosokat a betegsegélyző pénztári működésétől, mert ez utóbbi állásukban a szabályzat értelmében olyan esküt kell letenniük, amely ellenkezik a tisztiorvosi állással járó kötelekkel.

Dr. **Thury** László v. főügyész az ilyen esetre elégnék tartja a fegyelmi uton való megtorlást. Térjenek napirendre a kérdés felett.

Báró **Szentkereszti** Zsigmond nehéz kérdésnek tartja ezt. A betegsegélyző pénztár annyi orvost leköti, hogy a bíróságnak alig kerül szakértő. A tisztiorvosi és a betegpénztári működés ellentétbe kerülhet. Elvileg a két állást különben nem tartja összeférhetlennek, de minden esetben köteles legyen a tisztiorvos kikérni a város törvényhatóságának beleegyezését.

Kern vette a kabáját, kezet csókol, Emminek melegen megszorította a kezét.

— A viszontlátásra, Emmi.

— A viszontlátásra, Kern ur. Szervusz Oli.

Alig várta, hogy reggel legyen és az irodába menjen. Fog-e szólni valamit Kern? Megismétli-e a látogatást? Mit fog mondani az elsőről? Ezek a kérdések keringtek zürzavaros összevisszaságban egész éjjel az agyában. Le sem hunyta a szemét. Fáradtan, egy átvirrasztott éjszaka minden kimerültségével ment be másnap.

De hiába várt. Kern sem oda nem ment az asztalához, sem két órakor nem várta meg a sarkon, hogy hazakísérje. Nem akkor este, nem másnap és nem azután. Egyáltalán soha többet.

Ei nem tudta gondolni miért. Istenem, mi történhetett? Pedig hát édes Istenem, ugy-e ez olyan egyszerű és természetes! A másik leánynak nem volt halvány, a sok irodai munkától maradt, a mindennapi gondoktól szenvedő az arca. Kacagó a hangja, ügyvéd az apja. Hozománya semmi. De fényes háztartást vezetnek, zsurokat adnak. A leánynak más semmi gondja, mint a férjtagás. Ezért szépíti a kényelmes életmód, a gondatlan élet.

Emmi pedig gyötörte magát. Bármennyire is okos volt elgondolni, hogy olyan csekélység miatt a komoly szándéku fiatal emberek nem maradnak el, lelkében mégis sokszor szemrehányást tett az édesanyjának, miért nem vette akkor az ezüstkanalakat a teához? Bizonyára megijedt és elvesztette illuzióit a szegényes otthonukat amint meglátta, de amelyet egyszerre széppé és fényessé varázsolt volna a három kicsi ezüstkanál.

dolgot, amiért a leány asztalához menjen. Pár pernyi beszélgetés után, egyszer azt kérdezte Emmitől, nem volna-e ellenére, ha este, irodai idő után, hazakísérné. Megengedte és most már hetek óta ketten járnak a Mérleg-utcából az Elemér-utcaig terjedő elég hosszú utat minden este. És ma este először jön. Hogy megismerje az édesanyját és engedélyt kérje ki az estéli hazakísérésekre s a további látogatásra.

No és ami már ezután következik. Szerelmem, házasság, már amint egy husz éves leány elképzele magának.

Az anyja bejött, csészéket, kanalakat készített, pár almát tett egy csinos porcellántálra, amikor Emmi megszólal.

— Anyus, vedd elő az ezüst kanalakat. Soha se használjuk...

— Nem, fiam, nem veszem elő. Kern ur tudja jól, hogy ha ötven forintért görnyedsz egész nap, bejön a mi kis lakásunkba, mindennél a legnagyobb egyszerűséget, lekopott az aranyzél, egy tányérunk, nézd, meg is van repedve és a kanalunk legyen ezüst? Nem, fiam. Ezek a mi ocsó tizenkét krajcáros kanalaink illenek hozzá a mi életünkhöz. Majd, majd ha Isten segít, az eljegyzéskor. Akkor édes kicsi lányom. De most nem.

A folyosón hallatszóló férfileptek s a közvetlen utána megszólaló csengő nem hagyott időt Emminek a válaszra. Sietett ajtót nyitni. Csakugyan ő jött. Kezet csókolta a mamának s a kölcsönös udvariasságok után kicsit feszesen, kicsit vontatottan, már amint ez ilyenkor lenni szokott, megindult a társalgás.

Nagyon zavarukban a konyha ajtaját nyitva felejtették és nem hallották meg, hogy kinyitott. Csak amikor a szoba ajtajában, kipirulva, csillogó szemekkel, korcsolyával a karján meg-

állott egy leány, ugrottak fel örömmel ketten. Emmi odaszalad hozzá, megfogja a kezét és örömmel büszkén mutatja be őket egymásnak.

— Keresztes Oli, az én legaranyosabb unokatestvérem, Kern ur, a főkönyvelőnk.

Meghajoltak szépen mindketten, a mama magyarul az ő tette hozzá:

— Egyetlen nővéremnek, Keresztes ügyvédnek a leánya.

— Edes néni, csak pár percre jöttem. A mama azt üzeni, tessék holnap délután odajönni. Tudom is én mi van megint otthon. Nagymosás, holnap a ruhát számba kell venni, ehhez kell a néni segítsége. Szegény mama ma sem tudott velem kijönni a jégre. Holnap már nem akar egyedül engedni, elég egyszer — mondta. Most is sietek haza, biztosan türelmetlenül vár. Ugy félt, mintha kis gyerek volnék.

Amig ezeket mondta, folyton kacagott. Örökösen vig arcára sem illett volna talán a szomorúságnak még egy kicsi árnyéka sem. A szoba is, mióta bejött megtelt derűvel, mosolygással. Csilingeltek a szavai és mintha tudta volna milyen kellemes hatást gyakorol hallgatóira, még ott maradt egy fél óráig. Megivott egy csésze teát, nagy erőltetésre evett egy fél almát. Jókedve, élénksége mindenkit elragadott és mikor menni készült, Kern el akarta kísérni.

— Jaj de jó, jöjjen. Még ugy sem mentem este kilenc után fiatal emberrel az utcán. Képelem a mama milyen dühös lesz, ha elmesélem. De megmondom, hogy az Emminek egy kedves ismerőse komoly, jóra való fiatal ember és megbékül. Meg ám, majd meglássák.

— Kezét csókolom, néni édes, holnap biztosan elvárjuk.

sét, ha állást foglal a betegsegélyző pénztárnál. Ez utóbbi megszoritást helyesli dr. Adorján Armin is.

A szakbizottság végre is abban állapodott meg, hogy beszerzi a betegsegélyző pénztár szabályzatát s csak ennek megismerése után hoz véleményt.

Nemi felvilágosítás.

A cimben nincs sajtóhiba. Jól van kiszedve nem maradt el az *e* betű felől a vessző, mert a kéziratban sem volt kitéve. Nem *nemi* felvilágosítást akarok nyújtani ebben a kis elmélkedésben, hanem a nemi felvilágosítás kérdéséhez egy pár megjegyzést tenni. A feministáknak ugyanis ez most kedvenc jelszavuk. 1910-ben a koedukáción lovagoltak, az új évben már új jelszót adtak ki, amely a »nemi felvilágosítás« áldásos és nevelő hatását hirdeti.

Lássuk csak.

Ha valaki nagyon banális dolgokat állít, a magyar ember azt mondja rá: ne okoskodj Pista, mert elsül a fejed. Alkalmazható ez a jó mondás a feministákra is. Igazán, annyi sok banális dolgon török az agyukat, hogy egyszer már elsül a fejük.

Azt mondják ujabban és ebben agítálnak, hogy 14 től 21 évig terjedő korban levő fiatal leányoknak és fiúknak előadásokat kell tartani a nemi felvilágosításról, illetve a szexuális dolgokról szükséges őket felvilágosítani.

No hát rendben vagyunk. Amit nem sikerült eddig elérni kiváló pedagógusoknak és filozófusoknak az emberi nem javítása körül, azt most meg fogja tenni a nemi felvilágosítás. Nem lesz többet iskolakerülő, sőt még majd nehezen is lehet az iskolából hazavereni a gyermekeket, ha a latin, francia grammatika és az algebrai könyvek mellett tarsolyában viheti a kisebb diák »A szerelem kis katedáját«, a nagyobb pedig »A szerelem nagy katedáját« illusztrációkkal és gyakorlati példákkal... Mert amit tanítunk, ahhoz tankönyv is kell.

Csak hogy ezen a téren már régen meg vannak előzve a feministák s teóriájuk a szerelem tanításáról rég megbukott. Történt pedig ez az eset egy előharcosuk vakmerő fellépése alkalmával.

A múlt század 90-es éveiben az alföldön egy nagyobb város felekezeti gimnáziumában volt egy professor, aki ifjubarát és lelkes feminista volt. Nem annyira a feminizmusért ugyan, hanem inkább femináért lelkesedett. Komoly emberek ugyan azt állították róla, hogy »nincs ki mind a négy kereke«, amire finomabban, műkifejezéssel azt mondhatnánk, hogy kezdődő paralízisben szenved, no de ez mindegy. Ő azt tartotta, hogy a tanuló ember sokszor azért nem tud felelni illetve tanulni, mert *ábrándosik*. Már pedig a költő szerint:

... »Ábrándozás az élet megrontója,
Mely kancsalul festett ezekben néz.«

Tul meleg szívű lelkének fájt, hogy a szegény diák embert az ábrándos lelki állapot zavarja a tanulásban. Felfedezte a betegség szerumát a »nemi felvilágosítás«-ban. A feministák tehát megvannak előzve 20 évvel. Ime, semmi sem új a nap alatt.

Ei hároztta, hogy a teitek mezejére lép. Irt egy könyvet ilyen címmel »A szerelem kis katedája.«

A professor nem tévedett, a hatás nem maradt el. Soha könyv még olyan kelendő-

ségnek és olvasottságnak nem örvendett, mint a szerelem kis katedája. Az is bizonyos ám, hogy soha több szekundát nem irtak be néhány nap alatt a tanárok noteszükbe, mint ezen irodalmi esemény alkalmával.

Es óh fatum. A felsőbbség nem méltányolta eléggé a feminista előharcost s rövidesen uti laput kötött a talpárn.

Igy bukott meg a nemi felvilágosítás kérdése * * * városában 1894-ben s úgy fognak megbukni a jelszavukkal a feministák 1911-ben.

Mert hát sok mindenféle módszerekkel experimentálnak a fiatal lelkeken a professor bácsik. Egyik beválik, másik nem. De mindegyik tisztességes és jóhiszemű.

A nemi felvilágosítás már nem az.

Ez abból a műhelyből került ki bizonyára, amelyben a vallás-erkölcsi, eszményi, Istenhez vezető nevelés és oktatás elleni mérges fegyvereket kovácsolják. Amely műhely vezetői előtt az ember a legfejlettebb majom.

Pedig nem az. Aki a feministáknak fel ül, a legfejlettebb — számár.

A feministák nem földfeletti lények s így nagyon jól tudhatják, hogy épen azzal ártunk a zseng, fejlődő léleknek, ha szóval vagy írásban alkalmat adunk neki nemi dolgokról gondolkodni. Epen ezért küzdünk a pornografia ellen. Hiszen — örvendhetnek a feministák — ma már a 12 éves diák többet tud a nemi dolgokról, mint régebben az egyetemi hallgató. S mi ennek a következménye? — korai züllés lélekben, azután testben. A multkor emiatt kellett Szabadkán 7 diákot kicsapni. Nem azért, mint a páholy lapok arcpirító szemtelenséggel irták, hogy nem akartak volna kongreganisták lenni. Dehogy kérem. Az ilyeneket felé sem engednék a kongregációknak. Hanem azért, mert mind a hét diák Ehrlich praeparátumra szorult. Ennyire felvilágosodtak! Örüljön rajta, aki őket felvilágosította.

A feministák vagy nem tudják mit cselekszenek, akkor — naivak, vagy nagyon is jól tudják, akkor meg — rosszakarutak.

Ne feledjék:

Sunt certi denique fines.

—y.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

Új virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-

: : csarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :

ahol minden időben frissen

vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Április 7. A Kath. Kőr. utolsó böjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

Április 27. D. u. A Biharmegyei négyzet évi közgyűlése.

* **A polgármester Nagyváradon.** Rimler Károly polgármester Abbáziából holnap csütörtökön Nagyváradra hazaérkezik.

* **Közigazgatási bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága rendszeres havi ülését holnap, csütörtökön délután 3 órakor tartja meg a városházán, Hlatky Endre főispán elnöklése alatt.

* **A Kath. Kőr. harmadik böjti estélye.** Igen szépnek és tartalmasnak ígérkezik a Kath. Kőr. harmadik és utolsó böjti előadása, mely április 7-én, pénteken lesz a főgimnázium dísztermében. Az estély első száma Varró Zsófia zongorajátéka lesz (*Beethoven 6. Variatio F. dur*), utána dr. Báthory Oszkár fogja előadni Beleznay Antal »Tavaszi« című műdát, végül dr. Hoványi Gyula jogtanár fog előadást tartani »A szerzetesrendek jelentősége« címmel.

* **Az új nyitrai püspök eskütétele.** Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter holnap délután Bécsbe utazik, hogy jelen legyen gróf Batthyány Vilmosnak, az új nyitrai püspöknek eskütételénél.

* **Tanulmányut Dalmáciába.** A főgimnázium agilis, fiatal tanára, Kiss Kolos minden évben tanulmányutat rendez diákjaival. Az idén a magyar és a dalmát part vidéket választotta ki. Fiumétől Raguzáig bejárja a kis társaság a kék Adria partjait, a magyar dicsőség és régi nagyság emlékeinek hirdetőit. A tanulmányuton a diákokat nemcsak Kiss Kolos vezeti, velük megy dr. Lányi József tinnini püspök és Novotny S. Alfonz igazgató is. A kirándulók tegnap utaztak el Budapestre.

* **Ot járás tüdőbetegei.** A tegnapi nap folyamán öt járásból érkezett be a tüdőbetegekről szóló kimutatás. Eszerint a berettyóújfalui járásban 30, a vaskóhibán 20, a biharkeresztesiben 62, a magyarcsékeiben 21 és a c-efőiben 26 tüdővésztes beteg van. Erdekes jelentése van hasonló ügyben a derecskei főszolgabírónak, aki azt jelentette, hogy járása területén senki sincs olyan beteg, aki magát szanatóriumban akarná kezeltetni. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a derecskei járás teljesen mentes a tuberkulózistól, hanem csak azt, hogy a lakosság idegenkedik a szanatóriumtól.

* **Áthelyezés.** A magyar kir. igazságügyminiszter Staudsich Árpád pancsovai királyi ügyészt a nagyvárad királyi ügyészséghez helyezte át.

* **A polgári fiúiskola növendékei Fiume környékén.** A nagyvárad községi polgári fiúiskola növendékei minden évben tanulmányutra mennek más-más vidékre s hogy szegény, de jótanuló növendékek is részt vehessenek a tanulmányutban, Nagyvárad városa évenként 200 koronát juttat erre a célra. Dr. Thury László iskolaszéki elnök tegnap előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben ez évben kivételesen 300 koronát kér a tanulmányutra, mivel ez évben a magyar tengerpartra rendez tanulmányutat a községi polgári fiúiskola s kívánatos, hogy erre a tanulságos utra minél több szegény növendék is elmehessen, a hosszú ut azonban drága és így nagyobb költséget igényel.

* **Ahol nem lehet ártézi kutat furni.** Siter völgy biharmegyei község lakossága kérelemmel járult a földmíveléügyi miniszterhez, hogy a község részére ártézi kut furatáshoz államsegélyt nyerjen. A miniszter siter völgyre egy szakértőt küldött ki, aki megállapította, hogy Siter völgy oly kedvezőtlen fekvésű, miszerint ártézi kutat egyáltalán nem lehetne furni. A miniszter e vélemény alapján egyszerűsített is megállapította, hogy egy 25 méteres kut minden tekintetben megfeleltene feladatának. Ezért egy ilyen kut furatási és előállítási költségeit 3300 koronában állapította meg s ahhoz 1100 koronával hozzájárul. A költségek többi részét azonban a község köteles fedezni.

* **Erdőégés.** A béli járásban a l. szert. püspökség Gruec erdőjében a múlt hó 23-án tűz keletkezett, mely 30 hold területen pusztított míg a lakosság végre eloltotta. A tűz a fák csak az alsó részét perzselte meg és a talajon lévő száraz fahulladékokat és leveleket emésztette el, de különben az álló fából mindössze 400 korona értékű kárt tett. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz az erdőn keresztül járó Olcsa, Pusztahordós és Okrés községbeli lakosok gondatlansága folytán keletkezett. Valamelyik munkás pipára gyújtott és az égő gyufát eldobta, mitől a száraz falevelek tüzet fogtak. A gondatlan pipázó kiletét még nem tudták megállapítani.

* **Rejtélyes postagalamb.** Békéscsabán tegnap este nyolc óra tájban Thury Béla békéscsabai lakos udvarára egy táradt postagalamb csapódott le. A teljesen agyongyórt, kifáradt galambot a cseléd eltojta, majd átadta gazdájának. A galamb jobb lábán fémgűrű van, amelyre ezt a felírást vészték:

K. I. B. os. 35 0 8

A galamb kétségtelen postaszolgálatot teljesített, de hogy honnan jön, hová megy, a rejtélyes írásból lehetetlen megtudni. Lehet, hogy a galamb egy postagalambversenyről jutott el ideig, de lehet, hogy a hadvezetőség kísérletezik vele.

* **Mit kell fizetni az önkénteseknek?** Tudvalevő dolog, hogy eddig minden önkéntes a saját költségén volt köteles leszolgálni az egy évet és csak kivételesen, megfelelő indokok alapján szolgálhatott valaki, mint államköltséges. A véderő reform értelmében éppen megfordítva lesz a dolog. A jövőben csakis államköltségen lehet önkénteskedni s csak felsőbb engedéllyel lehet saját költségén valaki. Az önköltséges önkéntesek még többet is fognak fizetni, mint eddig fizettek. Erre vonatkozólag tegnap rendelet érkezett az alispánhoz. A rendelet szerint a sajátköltséges önkéntes köteles lesz fizetni fégyverzetért és annak jó karban tartásáért 7 koronát, legénységi felszerelésért 16, kincstári élelmezés és zsoldért 312, a ruháért 121, egy kölcsönvett kincstári lóért 657, a ló teljes felszereléséért 32 (üzerségnél 29) koronát. Eddig fizettek összesen 348 koronát, a jövőben pedig fizetni fognak 456 koronát az önkéntesek.

* **Megbokrosodott lovak áldozata.** Szabó Károly 48 éves hegyközpályi lakos, vasárnap délután fiával és Bugyi József nevű ismerősével a székelyrakott kocsijára a Heringoldalon levő földjén. Munka közben egy szál deszka a földre esett, s ennek zuhanásától a lovak megbokrosodtak, s a szekérrel megindultak. Szabó Károly 10 éves fia valahogy beakadt az eg. ik ló istárgájába, minek folytán a lovak maguktól ragadtak. Az apa fiát vesszedelben látván, a kocsit után szaladt, de közben a kocsit első tengelyének kiálló végét is el-

ütötte, úgy, hogy a szekér mellén és derekán keresztül ment. Bugyi Józsefnek és a Szabó fiúnak sikerült ezután a lovakat megfékezni. Szabó Károlyt azonban vasárnap délután be kellett szállítani a biharmegyei kórházba, ahol konstataáltak, hogy belső sérülést szenvedett. De mivel Szabó Károly nem érezte magát rosszul, figyelmeztetés dacára sem maradt a kórházban, hanem gyalog hazament. Tegnap délelőtt aztán Szabó Károly ismét rosszul érezte magát, úgy, hogy ismét beszállították a kórházba, ahol azonban már a kórházi ápolás sem segíthetett rajta, mert délután 3 óra tájban meghalt. A rendőrség elrendelte Szabó Károly hullájának felboncolását.

* **Eihalt végelgyengülésben.** Tegnap délután 4 órakor jelentették a rendőrségen, hogy a Páris utca 3 sz. ház egyik lakóját, özv. Czibak Mihályné városi segélyezett szobájában halva találták. A megtartott hullaszemle során megállapítást nyert, hogy özv. Czibak Mihályné agkori végelgyengülésben halt el.

* **Beszámoló a vakok előadásáról.** A vakok kolozsvári intézete által a Szigligeti színházban április hó 1-én délután rendezett jótékony célú előadáson befolyt összesen 428 korona 60 fillér és pedig színházi jegyekből 417 korona, a felülfizetésekből 11 korona 60 fillér. Felülfizettek: Irgalmas főgyógyász 1 korona, Salamon Miklós 50 fillér, N. N. 1 korona, Kiss fiu 10 fillér, Csanda Endre 3 korona, dr. Edelmann Menyhért 4 korona, dr. Kovács Gyula 2 korona. A befolyt jövedelemből Erdélyi Miklós színházigazgató kiadott jutaléka címén kapott 200 koronát s így maradt az intézetnek 228 korona 60 fillér. A növendékeket és kísérőit ingyen ebédosztással látták el a Pannonia, Fekete Sas és Kékmacska vendéglő tulajdonosai, ingyen uzsonával a Royal, Emke és Salon kávéház tulajdonosai, a városi vasút részvénytársaság pedig ingyenes vitelt biztosított részükre a villamos vasuton. A növendékek az Orucai közs. leányiskola értekezleti és igazgatói szobájában nyertek nappali elszárlásolást. Mindazoknak, akik a jótékony célú előadás erkölcsi és anyagi sikerének fokozásához hozzájárultak, a város távollévő polgármestere nevében ezúton mond köszönetet az előadás rendezésével megbízott Pásztor Bertalan városi aljegyző.

* **Hideg és jégeső.** Április nagyon hamar megmutatta, hogy szeszélyesebb bármely primadonánál. Szinte előre gondoltuk, hogy az a pompás jó idő, amely nem is tavaszi, de valóságos nyári meleggel köszöntött be, nem lesz állandó s a korai forróság megbosszulja magát. Hegy-völgyön kicsalta a bimbót, levelet; a fák úgy néznek ki, mint egy virágbokréta. S erre a gyorsan és korán indult vegetációra tegnap megjött a veszedelem. A hőmérő leszállt 3—4 fokra s a hideg eső és szél valóságos téliessé tette az időt. A téli kabátok csakhamar előkerültek. Tegnap este 8 óra felé pedig jégeső hullott s még jobban lehűtötte a levegőt. Nem lehetetlen, hogy fagy köszönt be, ami óriási károkat okozna.

* **Gyanus járlat-levelek.** Folyó hó 3-án délután a lóvásártéren Rostás Sándor lókupec beállított Darabank Ferenc járlat-kezelőhöz s átadott neki 2 darab járlatot, amelyek mind egyike egy-egy lóról szólt s nagy titokban átnyújtott 6 koronát is, a járlat-kezelő fáradságos munkáját honorálandó. A hat korona átadása gyanút keltett a járlat-kezelőben s a járlatokat figyelmesen átvizsgálván, megállapította, hogy a járlatok, noha ugyanazon községben s a folyó évben lettek kiállítva, mégis különböző pecsétekkel vannak ellátva. S megállapította továbbá azt is, hogy a járlatok nem a megszokott hivatalos stílusban vannak kiállítva, hanem azokat valami avataltalan kéz írhatta meg. A marhalevékező a hat koronát visszaadta Rostás Sándornak, a járlatokat azonban a hivatalos eljárás megindítása céljából visszatartotta. Rostás nem nyugodott bele a dologba és a törvényes következményektől szabadulni kívánván, ismét

felkereste a járlatkezelőt s 15 koronát átadott neki azon kérelem mellett, hogy most már nem kívánja a járlatok átírását, csupán azokat visszaadni kéri. A marhalevékező 15 koronát és a járlatokat jelentése kapcsán benyújtotta a rendőrség bünyügyi osztályához, ahol Rostást kérdőre vonták a lovak holszerzésével vonatkozólag. Miután Rostás sem a lovak, sem pedig a járlatok holszerzését kellőleg igazolni nem tudta, a rendőrség őt letartóztatta s elene az eljárást megindította.

* **Megszokott elmebetegok.** A múlt hó 18-án megirtuk, hogy a biharmegyei elme-kórházból két beteg megszokott. A szokésor megállapították, hogy a betegek összebeszéltek és egymást segítették a szokésben. A szokés után előbb Nagyváradon keresték a két beteget. Mikor itt nem találták fel őket, akkor kezdték csak a vidéken is nyomozni. E nyomozás alapján sikerült aztán megállapítani, hogy a szokésosok Halbaksz József és Barna József községükbe mentek haza. Barna József visszahozatala különösen érdeke úgy a községnek, mint a hozzátartozóinak, mert őt a törvényszék internálta a kórházba. Barna Ervasadra ment, ahol ruhát cserélt, tovább ment valamerre. Halbaksz Gyulára ment és ugyanast tette, amit szokésos társa. A két betegről most nem tud senki semmit. A kórház igazgató főorvosa tegnap jelentést tett az ügyről az alispánnak, akitől kéri a betegek köröztesését és a kórházba való visszahozatalát.

* **Tudomásul.** Felkérteünk a következők közlésére: A nagy közönség tudomására adom, hogy amint azelőtt sem engedtem meg, hogy nyári vendéglőmben Hamvazó szerdától Husvét napjáig zenéljenek, úgy most sem engedem ezt meg megbizottamnak. Tisztelettel Karger Sándor nyári vendéglő tulajdonos.

x **A Triesti általános biztosító társulat** (Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya utca 10. és 12. A »Közgazdaság« rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali), e legnagyobb, legdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, aki e célból hozzáfordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg- és betörés elleni biztosításokat. Követik továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t., baleset és szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset ellen biztosító társaság, valamint kezességi és óvadékbiztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikasztás elleni biztosításokat és versenylovak, telivérek és egyéb értékesebb tenyészállatok biztosítását a »Minerva« általános biztosító részvénytársaság számára.

x Néhai főtisztelendő Makutz Ernő theol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő Artur könyvkereskedő Rákóczi ut 10.

x **A fővárosnak egyik legfontosabb egészségügyi intézménye** Dr. Batiztaly István Zoltán egyt. tanár, Pest vármegyei főorvosának, az operatív és műfogászat specialistájának fogorvosi intézete (Károly-körut 3.) A főváros ezen joggal egyedülnek mondható ilyen műi intézményének, melyet a nagyméltóságú v. k. miniszterium is elismerő levéllel tüntetett ki, melyben évtizedeken keresztül száz s száz ezer fogbetegség kezeltetett, csakis e célra átalakított helyiségei a közegészségügy és operatív kívánalmaknak megfelelően a legmodernebbül vannak berendezve. Ezek óta jól begyakorolt műi az igazgató személyes közreműködésével egész nap reggel 8-tól este 7-ig nyitva tart a biztos és a legújabb villany átszűrődtetési rendszer alkalmazásával teljesen fájdalommentesen a fogtájás kinos betegsége által győztes tetnek. Foghúzások alattában is. Az intézet laboratóriummal és technikai műhelyvel van összekötve, hol a legjobb rendszerű műfogópót-

lások készülnek, melyek a valódiaktól meg nem különböztethetők és úgy beszédre, mint rágásra teljesen alkalmasak és minden kellemetlenség nélkül helyeztetnek be. Mérsékelt árak teljes jótállás mellett. Levelekre az intézet készséggel válaszol. Vidékiek fél nap alatt megkapják műfogaikat.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

x Nem kell borotva. Egészséges, kellemes és olcsó a »Rasol« borotváló por. Kés nélkül borotvál. Egy kg. 30-szori borotválás hoz 4 korona. Egy darab hozzávaló csontkés 20 fillér. Használati utasítás díjtalan. A »Rasol« kezelése a legegyszerűbb. A port vízzel kell anyaggá keverni, az arcra kezeni és 8—10 perc után az arcról a csontkessel levenni. Nincs olyan borbély, ki simábban és szebben tudna borotválani. *Nőknek* a »Rosolin« néhány perc alatt az arcról a szőrt minden fájdalom nélkül eltünteti. Ara utánvétellel 2 korona 50 fillér. Utánvétellel szállítja a »Rasol« t és »Rosolin« a vezérképviselő: Friedrich M. Budapest, VI. Vörösmarty utca 73.

Hölgyeim!

Izléses blousok, aljak, pongyolák,
costümök, felöltők és csinos gyermekruhák igen olcsón szerezhetők be
Hevesi „PÁRISI“ divatruházában,
Nagyvárad Zöldfa-utcán.

x Tavaszi vásár. Tisztelettel értesítem a mit nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdtem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárulom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezezése, nickelzése, butorvasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyiszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

x Gyümölcskülönlegességek! Csodaszép, friss, idejü termései: csomagesztlő, délafrikai Ringlott-szilva, őszibarack, karfiol, ujbungonya stb kapható: **Merts Mander** csomogó és borkereskedésben, Körös-utca. Telefon az egész megyében 448-sz.

x Mikor pártoljuk a hazai ipart? Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatin. Ára üvegeként 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Double-kelme

ujdonságok

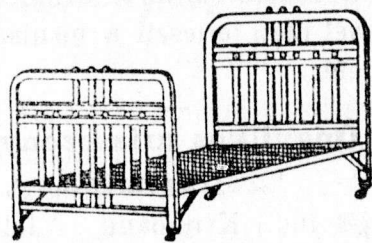
FLEGMAN

cégnél, Bémer-tér.

128

x Vadászok figyelmébe. Tisztelettel értesítem a nagyközönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Székényág 3 matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Bog herceg.
C-ütrörök: Jó ékonycélu előadás a Gyermekbarát Egyesület javára. Gül Baba I. II. felvonása. Fényes Annuska felléptével.
Péntek: R. p. van Winkle (Rhédei Szidi vendégjátéka.)
Szombat: Luxemburg grófja (Rhédei Szidi második vendégjátéka.)
Vasárnap délután: Sas fiók, este: Királyszöktetés. (Új operett. Premie.)

Királyszöktetés. Vasárnap ismét premierje lesz a színháznak: Kerner és Fenyéri Királyszöktetés című operettjét adják elő. A darab diadalmas külföldi előadásai után kerül

most itthon, Magyarországon és pedig legelőször Nagyváradon bemutatásra. Szerzői, Kerner József, (jónévű komponista és zenetanár) és Fenyéri Mór a kiváló színész ugyanis, mielőtt Magyarországon kipróbálták volna darabjuk sikerét, lefordították német nyelvre és Grácban Grünben, Prágában a német közönség előtt játszották el, bizonyosan abból a régi igazságból indulva ki, hogy senki se próféta a maga hazájában. A darab, amelynek németül: »Der König und der Spielmann« volt a címe, ezekben a városokban óriási sikereket aratott, ötven, sőt száz előadást ért el. Most azután a jósikerű próbatét után magyar közönség elé is kerül az operett. A színház nagy gonddal készült Kovács Miksa karnagy és Leövey rendező vezetésével a nagy sikerűnek ígérkező bemutatásra. A darabban a társulat legjobbjai vannak foglalkoztatva.

A Gyermekbarát színházi estélye. A Gyermekbarát Egyesület színházi estélyének programját ma állította össze a rendezőség. A pompás és változatos műsor a következő: Fényes Annuska számai: 1. Részlet a »Balkáni hercegnő« operettből: a) Takarítónő dala. b) Most nagy vasárnapot csapunk. c) Oj te drága. 2. Dal »Az obsitos« operettből. 3. »Jancsi és Juliska« a »Narancsvirág« operettből. 4. »A kis vitéz« dal a »Kis-Lord«-ból. Werner Sírka programja: 1. Allege: »Tempesta« (Vihar a tengeren.) 2. Suppé: Részlet a »Paraszt és költő« dalműből. 3. Auber D. F. Nyitány a »Portuci-i néma« dalműből. 4. Kun László: Kisérett-keringő. 5. Magyar ábránd. 6. Magyar dalok.

IRODALOM.

A Széchenyi-család származása. A Magyar Tudományos Akadémiában *Bartfai Szabó* László vendég bemutatta a *Széchenyi-család történetének* azon részét, amelyben a család származásának kérdésével foglalkozik. Eddig az volt a vélemény, hogy a család 1629-ben jobbagyságból nemesített, mások szerint a Kacsics-nemzettségéből eredő Széchenyi Tamás leszármazottai. A szerző hiteles oklevelek hosszú sorával bizonyítja, hogy a grófi család a *Zách* nemzettségéből ered s otthona nem Szécsény várában, hanem a szintén Nógrád megyében levő *Kisszécsény* község, amelyet később Szécsénykének hívtak. A család származási táblája ezek szerint 1254-től kezdődőleg levezethető és szoros vérségi kapcsolatot mutat a Gyürky és Péteri családokkal. Külföldi levéltárak adatai alapján az előadó foglalkozott Széchenyi Mihály veszprémi kapitánnyal, akit a család 1697-ik évi oklevele a család ősenek nevez s kiemutatja, hogy az 1530—1580 közt élt hírneves vitéz Széchenyi Mártonnak atyja volt, a későbbi György esztergomi érseknek és Lőrincnek nagyatyja. A nemzetiség *ősi címerének a futó farkast* tartja a szerző. A *Záchak* közös sajtóságaiból csak a fajfélést emeli ki és rámutat a nemzedékek hosszú során át tapasztalható *hasaszeretetre* is, amelynek legkiválóbb megtestesítője a *legnagyobb magyar*, Széchenyi István. Az előadást, amelyen gróf Széchenyi Béla koronaőr és a Széchenyi családnak több férfi és nő tagja vett részt, zajosan megtapsolták.

Művelői Közlöny. Felelős szerkesztő *Bodnár János*. Április első száma a következő érdekes tartalommal jelent meg. Vezetőh lyeen B. J.-nek cikkét olvassuk »A *Bánk fusiája*« címmel. Cikk: »A *hasasítók*«. Krónika: *Nagyvárad új páspápa*», »A *magtévés kártárs*«, stb.

Hivatalos rész és szerkesztői üzenetek teszik a füzet többi tartalmát. Előfizetési ára egész évre 4 korona. Megjelenik egy hónapban kétszer.

Havi közlöny a lelkipásztorkodás elméleti és gyakorlati kérdései köréből. Szerkeszti dr Kovács Sándor. 1911. március havi füzeté a következő gazdag és változatos tartalommal jelent meg:

Dr Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök nagyböjti szózata a vallásos erkölcsről. — Moralis, Kazuisztika, Pasztorális: Erkölcsan és büntetőjörvénykönyv. De restitutioe propter stuprum et adulterium. Gyakorlati esetek. Az első áldozás ideje. Közeli halálveszély. Jámbor társulatok. — Homiletika, Liturgia, Egyházművészet: Anyagforrások. A biblia felhasználása prédikációkban. Beszédtételek április hóra. Antifona. Szentelt víz. Egyházi fehérenemű. — Kánonjog, Egyházi közigazgatás. — Acta et Decreta. — Rendeletek. — Irodalom. — Személyi hírek.

»A **Kath. Hitterjesztés Lapjai**« ez évi 4-ik, áprilisi füzeté a következő kiváló érdekes tartalommal jelent meg:

Tartalom. Rabszolgapart missziójának multja és jelene. — A hinduk világából. — Pápuák között (Vége.) — Az eszkimók földjén. — A mandzsuri pestis és a bithirdetők. — Misszió tudósítások: Kína: Levél Hotzowból. — Japán: A szendai missió.

Képek. Rabszolgapart: A hithirdető érkezése. — Rabszolgapart: Néger falu — Rabszolgapart: Előkelő keresztény nő Abeokutából. — Rabszolgapart: Néger asszonyok Abeokutából. — Rabszolgapart: Uriadó Ojo környékéről. — Uj-Guinea: Pápua leánya. — Uj-Guinea: A hajózás multja és jelene. — Japán: Táncoló japán leányok.

A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 korona. Megrendelhető »A Kath. Hitterjesztés Lapjai« kiadóbiztatalában Nagyvárad, Papnevelő-intézet.

EGYESÜLETEK.

A Népnevelési Egyesület közgyűlése.

A *Biharmegyei Népnevelési Egyesület* nagy érdeklődés mellett tartotta meg tisztújító közgyűlését. Fráter Barna alispán elnöklete alatt az egyesület tagjai nagy számmal voltak jelen.

A választmány jelentésében beszámolt az egyesület 1910. évi működésének eredményéről. Felelteti a jelentés az egyesület ádásos működését s ezek közül különösen kiemelendő, hogy az egyesület negyedszázados történelmét 1000 példányban, a biharmegyei új közneveket szintén 1000 példányban adta ki az egyesület s szétküldte a tagoknak. Intézkedett, hogy Bihar megye új térképe 2000 példányban kiadassék. Tanítók jutalmazására 500 koronát, egy tanító árva részére 55 koronát adott az egyesület, tanzserekekkel pedig hét megyebeli községi iskolát segélyeztek. Köszönetet szavaztak dr Waldmann Béla szemorvosnak, a tanulók díjmentes gyógykezeléséért.

Ezután a választásokat ejtették meg.

Elnökké újból Fráter Barna alispánt választották. Alelnökké Sipos Orbán és Vasady Lajos, titkárrá Réz Mihályt. Pénztáros Szabó-Rovszky Rózsó, ügyész Böszörményi Géza, a választmányi tagok egy részének mandátuma lejárván, megválasztották 6 évre: Biró Márk, dr Dör. Ferenc, Erdődy János, Fetscher Antal, dr Hoványi Géza, Harák Endre, Karácsony József, Károly Elek, Keszthelyi Zoltán, dr Kovács Sándor, dr Konrád Márk, Mikussay József, dr Molnár Imre, Novotny S. Alfonz, Rim-

ler Károly, Széll Kálmán, dr Wallner Odön, Verner Kálmán. 3 évre: Balogh János, dr Czifra Kálmán, dr Edelman Menyhért. Számvizsgáló bizottság: Elnök Keszthelyi Zoltán. Tagok Peéry Gyula és Stark Gyula.

Igazságszolgáltatás.

Fizetése képtelen cég. Mandel Géza bórnagykereskedő, akinek a Kossuth Lajos-utcai Fábrián-házban van az üzlete 72 000 korona áru- és pénztartozással fizetése képtelenséget jelentett, amivel szemben az aktivumok 30 000 koronát tesznek ki áruban és kintlevőségekben. A cég bíróságon kívüli egyezsége törekszik, ami aligha fog sikerülni, mert a bécsi és budapesti hitelezői védegyelet már pár hónappal ezelőtt bizalmasan értesítette tagjait hogy nagyvárad kereskedőcégekkel ne kössenek bíróságon kívüli egyezséget, mert Nagyváradon az őszig több mint harminc cég fog fizetése képtelenséget jelenteni s e cégek mind csődön kívüli egyezsége törekednek.

Csődmegszüntetés. A nagyvárad kir. törvényszék, mint csődbíró-ág vagyonbukott Krausz Elek komádii kereskedő ellen megnyitott csődöt megszüntette.

TÁVIRATOK.

Héderváry Bécsben.

Budapest, április 4.

(Saj. tud.) Héderváry a belügyi tárca költségvetésének letárgyalása után Bécsbe utazik a véderő reform tárgyalására. Hír szerint a véderőreformról szóló javaslatot husvét után terjeszti a miniszterelnök a Ház elé.

Öngyilkos uriaszony.

Szombathely, ápr. 4.

(Saját tud.) Kaufmann Adolfné városi főmérnökne ma reggel, mikor férje eltávozott hazulról, cselédeit különböző megbízásokkal eltávolította a háztól s azlán felakasztotta magát. A fiatal asszonyt borzalmas tettére nagyfokú idegessége vitte.

Felfedezett összeesküvés.

Páris, ápr. 4.

(Saját tudósítónktól.) Marsellében érkezett jelentések szerint a kokinkinai Szajgunban a rendőrség franciaellenes összeesküvést fedezett föl. A rendőrség bizonyos magányosan álló házakban, a melyeket az összeesküvők árulója megjelölt, házkutatást tartott és teljesen kidolgozott terveket talált Kokinkinának Franciaországtól való elszakítására. Abban történt megállapodás, hogy az összeesküvők adott jelre föl fognak lázadni és az összes francia lakókat megfogják ölni. Az anamita letartóztatásakor mérget ivott s a kórházba való szállítása közben meghalt. A fölkelésnek még ebben a hónapban kellett volna kitörni. Ezen a terven kívül megtalálták a kinevezési okmányokat s egyéb titkos iratokat és egy levelet, amely megjelölte a Kolonban levő fegyverraktárt.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

Uj férfi szabó üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt eddigi megrendelőimnek és a közönség tudomására hozni, hogy tanulmányutamból hazatérve, üzletemet **Lévai palotába**, (Körös-oldal) **áttelelyeztem**. Tanulmányutamból kifolyólag a legkényesebb igényeket is pontosan ki fogom elégíteni. Tavaszí ujdonságaimat személyesen a legújabb divatkelmékből választottam ki, melyek már raktáron is vannak. Nagybecsű pártfogást kér

FISCHER,

uriszabó.

Lévai palota. Körös-oldal.

Telefon: 951. 219

KÖZGAZDASÁG.

A Trieszti Általános Biztosító Társulat

(Assicurazioni Generali) f. évi március hó 18 án tartott 79 ik közgyűlésén terjesztettek be az 1910 évi mérlegek. Az előtünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1910. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.106 056,556 korona és 66 fillért tettek ki és ez év folyamán bevitel díjak 48.345,893 korona és 37 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjta tőke 23.140.354 korona 72 fillérrel 327.285 232 korona 15 fillérre emelkedett. Az életbiztosítók oszta lékalapja 6 348,761 korona 59 fillért tesz ki. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a tűzörüveg biztosítást, a díjbevitel 17 126 548,785 korona biztosítási összeg után 29 243,814 korona 26 fillér volt, miből 10.304 691 korona 19 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevitel 18,939,123 korona 07 fillérre rugott és ez összegből 13 669 865 korona 05 fillér mint díjtaralék mind a tehertől ment a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összeg 137.113 154 korona 31 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevitel 1 331,117 korona 55 fillérre rugott, miből levonva a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevitel 713,530

korona 19 fillért tett ki. A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétel kitett 4.562.716 korona 13 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.124.936 korona 18 fillérre rugott. Károkért a társaság 1910-ben 40.729.844 korona 11 fillért és alapítása óta 1.018.074.811 korona 43 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 201.616.256 korona 21 fillér esik. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 26.304.585 korona 84 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 6.300.000 koronát tesz ki, az értékpapírok ártolyamigadozására alakított tartalék, mely az ideai átutalásalegyütt 17.977.207 kor. 12 fill. rug, továbbá telemi tendő a 160.000 kor. rugó kétéves követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 1.867.378 korona 72 fill-rt tesz ki. Részvényenként 700 arany frank osztalék került kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 366.829.741 korona 68 fillérről 392.746.965 kor. 47 fill-erre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 84.633.138 kor. 94 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 32.702.122 kor. 48 fill. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 4.350.786 kor. 18 fill. 4. Értékpapírok 255.330.660 korona 59 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 9.318.772 korona 15 fillér. 6. Tárcá váltók 601.700 korona 78 fillér. 7. Készpénz és az intézet követelése a hitelezők követeléseinek levonásával 5.809.784 korona 35 fillér. Összesen 392.746.965 korona 47 fillér. Ezen értékekből 80 millió korona magyar értékekre esik. Ezen alkalommal arra utalunk, hogy az Assicurazioni Generali legújabb leányintézete, a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság Budapesten a kezességi és óvadék-, valamint az elutasítást, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást, nemkülönben a versenylovak, teliverek és más értékesebb tenyésztékek biztosítását vezette be mint új ágazatokat hazánkban.

Országos vásár Mezőtelegden. Mezőtelegden község országos vásárja most az ünnepekre esések, miért is kérvényt intézett a miniszterhez, hogy országos vásárját kivételesen április hó 26-án tarthassa meg.

Borgida Béla és Társa jelentése:
Budapesten

Kezdetben az üzlet lanyhán indul, napi forgalom buzában 16 ezer mázsa, mely 10 fillérről olcsóbb árak mellett kelt el. A zárlatnál miután a prognózis havazást és fagyást jelzett, az árak lényegesen megszilárdultak.

Határidők sáralata:

Áprilisi buza	— — — —	11.64
Májusi buza	— — — —	11.44
Októberi buza	— — — —	10.76
Áprilisi rozs	— — — —	8.34
Októberi rozs	— — — —	8.15
Áprilisi zab	— — — —	8.15
Májusi zab	— — — —	8.52
Októberi zab	— — — —	7.22
Májusi tengeri	— — — —	5.64
Juliusi tengeri	— — — —	5.81
Augusztusi repce	— — — —	13.70

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. munkatársainkat kérjük, sziveskedjenek a husvétii mellékletre szánt dolgozataikat lehetőleg még e héten hozzánk juttatni.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI” vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodamban szobák 1 korona

— 60 fillérről kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI” szálloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

„Mit?” — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Antinicotin cigarettahüvelyek fadobozban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadoboz érdekes Röntgen-képeket tartalmaz.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótallok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz. 192

Bel- és kültöldi összeköttetéseinknél fogva ajánljuk 4%-os alapon legelőnyösebb feltételek mellett, előzetes költség nélkül, törlesztéses kölcsönt a birtok forgalmi vagy becsértékének 2/3 része erejéig. A kölcsön két hét alatt elintézhető. Részletes felvilágosítással vagy ajánlattal levélileg vagy szóbeli megkeresésre, azonnal díjmentesen szolgálunk.

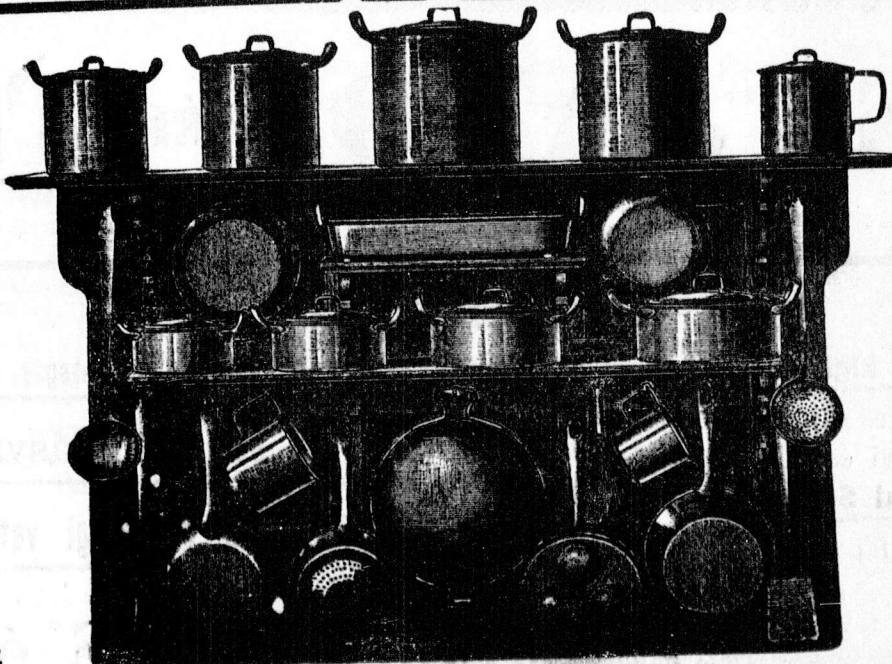
HERCZEG IMRE ÉS TÁRSA
Banküzlete.

Budapest, VII. k. Erzsébetkörút 44. szám:
május 1-től V. Nádor-utca 34. sz.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése) Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta alumíniumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényágy 3 matraccal

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.

Óvakodjunk a molyoktól!

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett molykár ellen védő, biztosító és raktározó intézetemre. Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrme árukat. Férfi- és női városi bundák, uri bundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatva vissza. Kivánatra azokért házhoz küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Beesés pártfogását kérve maradtam

Kiváló tisztelettel: 248

DÓZSA JÁNOS,

szücsmester
Nagyvárad. Sas-passage.

Tőgy és bükkfa Parkéták

a legkivalóbb minőségben
lerakással, vagy anélkül
az egyesült parkétgyárak
részvénytársaság képviselét-
ben legelőnyösebben beszerezhetők:

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki iroda
Szacsvey-utca 81.

Telefon 323.

169

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Megnyilt az új ROSENZWEIG féle mellfűzőgyár

Szalárdi-utca 9. szám. Saját ház.

Elegáns fogadóteremmel, fényes
próba szalonnal. Olcsóbb árak,
szébb és elegánsabb kivitel és
előzékeny kiszolgálás.

241

Az üzemet a tulajdonosné személyesen vezeti.

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET.)

MEZEY JÁNOS és TSA cég

Telefon 249.

Szent László-tér.

Telefon 249.

Ajánlja idény cikkeit

Böjtre Friss Tea-vajat 1/4 klgr. 45 kr. Székely tömlő-
turót, mindennemű csemege sajtokat, olajban, sósvizben
pácolt halakat, ét-olaj, hazai és déli gyümölcsök.

Husvételre Prágai és Kassai Sódart cukortojások, legkitű-
nőbb fűszer és különleges faj kávé

Bel- és külföldi cognac, pezsgők, likörök asztali és csemege borok.

Friss töltésű ásvány és gyógyvizek.

MAUTNER-fele gazdasági vetemény és virágmakvak.

Tisztelettel

MEZEY JÁNOS és TÁRSA.